

Una exposició recordarà el barraquisme del Turó de la Rovira

La zona de les bateries i el projecte museístic s'obriran el març de 2015

BLANCA CIA Barcelona 17 NOV 2014 - 00:04 CET

Una de les estructures de la bateria antiaèria al Turó de la Rovira. / MASSIMILIANO MINOCRI

Les rajoles roses amb floretes són les típiques de les de parets del lavabo —de fa unes quantes dècades— però són a terra, adherides al que va ser la fonamentació d'una de les barraques del Carmel, al Turó de la Rovira. “Molts dels qui vivien a les barraques treballaven en la construcció i aprofitaven les restes de les obres per endreçar casa seva. I si no, les compraven com a restes d'obra”, explica Custodia Moreno, una veterana lluitadora veïnal del Carmel. D'aquí ve la varietat del mosaic que apareix i desapareix a la coberta de les bateries antiaèries que Barcelona va construir el març de 1938 com a defensa aèria. La seva comesa inicial —dissuadir els bombardejos italians que venien de Mallorca— va esdevenir un espai que va ser colonitzat durant els primers anys quaranta per emigrants que van arribar a Barcelona a la recerca d'una vida millor.

Custodia va ser un d'aquests emigrants i com altres 300 famílies van tenir el seu primer refugi on hi ha aquest excel·lent mirador de la ciutat. El que hi van viure, però sobretot com ho van viure s'explicarà en un espai expositiu que s'està habilitant en l'espai que va ser el dormitori dels oficials destacats a les bateries. Es convertirà, de fet, en l'únic espai explicatiu del barraquisme de Barcelona.

Tota la zona de les bateries està ara literalment de cap per avall en la recta final dels treballs de rehabilitació que dirigeix el Museu d'Història de Barcelona (MuHba), que la setmana passada va organitzar una jornada tècnica sobre la recuperació patrimonial del Turó de la Rovira.

Un audiovisual recull la memòria de barraquistes i d'un soldat republicà "El nostre propòsit és reflectir el que va ser amb el mateix rigor que el que apliquem a les troballes romanes o que hem tingut amb la Barcelona del 1714. Per això volem fer-ne un relat històric", explicava Joan Roca, director del MuHba. Un lloc elevat —267 metres— límit de municipis i, després, des del qual al llarg dels anys es veia com avançava la ciutat des del mar. "El Turó de la Rovira té prou força per explicar diversos relats de la ciutat i del món d'avui. Un lloc explicatiu de la guerra —s'hi poden veure els ancoratges de subjecció dels canons Vickers 105— i de la postguerra amb les restes que s'han decidit conservar del barraquisme. Tot plegat va estar a punt de no passar i que, en bona mesura, s'ha aconseguit gràcies a les reivindicacions de l'associació de veïns de Can Baró i de les persones que van viure a les barraques. Perquè la sort és que algunes viuen a prop.

"De les 300 famílies que vam arribar a viure al Turó, unes 123 se'n van anar el 1977 en la primera operació de reubicació a la Guineueta, 160 van quedar-se en pisos de barris propers i al principi dels 90 —amb la cita olímpica a tocar— els que quedaven se'n van anar al passeig d'Urrutia", concreta Moreno.

Algunes d'aquestes famílies apareixen a l'audiovisual que s'hi podrà veure i que també recull el testimoniatge d'un soldat que va estar destacat a les bateries durant la guerra. El que va passar quan es van enderrocar les últimes barraques és que bona part de la runa es va emmagatzemar en el que havien estat els edificis dels soldats de les bateries. Un espai de poc més de 60 metres quadrats que ha tingut diverses vides: va ser barraca i va allotjar famílies, després es va transformar en l'escola d'adults dels barraquistes —"les classes les feia un anarquista del barri", recorda Moreno— i, en l'última etapa, es va transformar en un colomar.

L'espai es va degradar i entre 2006 i 2008 hi van venir a fer feina voluntaris de més d'un centenar de països que, de quatre grapes i amb cabassos, van treure tones de maons i ciment. Després el projecte va aturar-se i, una altra vegada, el seu aspecte era el d'una zona completament abandonada. Les obres de recuperació, que inclouen nous camins, van començar fa quatre anys.

Rajoles utilitzades en una de les barraques que es van construir al Turó de la Rovira. "Hi ha sortit una paret pintada de vermell que sembla que és l'original", va explicar divendres passat una de les restauradores. "No és una pintura habitual en una construcció militar i que, potser, es pot explicar perquè quan es van construir les bateries es va pensar que en un futur es podrien transformar en una altra cosa", argumenta Roca. A mesura que han anat descobrint coses han intentat obtenir informació de la documentació de la construcció de les bateries —localitzada en un arxiu d'Àvila— i de les persones que van ocupar les barraques: "La veritat és que ha estat un treball seriós i en aquest sentit n'estem molt satisfets", apunta Moreno.

Ara, el que més inquieta els veïns és com s'articularà el que fins ara ha estat un barri tranquil amb una probable allau de visites futures. La veritat és que ara desenes de persones assalten les bateries cada cap de setmana. Retiren les tanques d'obra i passen. Molts són turistes: "Esclar, com que les bateries apareixen com a lloc d'interès quan visiten el parc Güell", ironitza Moreno.